

Szilágyi Gábor*

A bitorlás jogintézményének megjelenése és jelentősége az iparjogvédelem körében II.

1. KAPCSOLÓDÓ TERÜLETEK

A tanulmány két részben jelent meg, az első részt az ezt megelőző számban olvashatja.

Az első részében bemutatott, szellemi tulajdonjog területén megjelenő védelmen túlmutatóan, a versenyjog is lehetőségeket biztosít bizonyos körben fellépni a bitorlóval szemben. Ez esetben a jellegbitorlásra kell gondolnunk. A Tpv.¹ 6. § a jellegbitorlás² lényegét a korábban felépített goodwill fogalmára alapozza, ezzel kívánva elérni, hogy a versenytársnak hátrány ne legyen okozható. A kérdést vizsgálva két BH-ra hívom fel a figyelmet. Az első esetben a bíróság kimondta, hogy mik a jellegbitorlás feltételei fennállásának körében vizsgálандó szempontok. Az összetéveszthetőség megállapítása során nem az áruk egyes jellemzőit kell külön-külön összevetni, hanem a termékek külső megjelenésének a fogyasztóra gyakorolt összbeműködését kell vizsgálni. Ez az értékelés általában nem igényel különleges szakértelmet.³ Ez esetben a bíróság matracok csomagolásának külső megjelenésével kapcsolatban vizsgálta, hogy az az átlagos fogyasztó számára összetéveszthető-e a csomagolóanyagok, illetve a csomagolás módja stb. A másik határozat esetében deklarálták, hogy a Tpv. 6. §-ának helyes értelmezése szerint a jellegbitorlás megvalósul azzal is, ha a versenytárs terméke a másik versenytárs ismert termékének jellegzetességeire való utalással azt a képzetet képes teremteni, hogy a két termék kapcsolatban áll egymással, az újként feltüntetett a fogyasztók által ismert áru egyik változata. Az eljárás repcebetakarító adapterek külső megjelenésével kapcsolatban indult.⁴ A bíróság érvelése szerint a termék külső megjelenésébe benne foglalt az arra jellemző szín, méret, felületi kialakítás és forma. Amennyiben pedig ezek összehatásukban olyan jellegzetes

külsőt eredményeznek, amelyek megtévesztően hatnak, mert annyira nagy mértékben hasonlítanak a piacon korábban megjelent árura, vagy a versenytárostól való származásra utalnak, vagy fennáll az áruk összetéveszthetőségének reális veszélye, az a jellegbitorlás (Tpv. 6. §) magatartását valósítja meg. Mint látható, a jogszabály amellelt, hogy a termék megjelenésén keresztül a fogyasztókat is védi, a versenytársat is védeni kívánja, ezzel biztosítva a korábban már hivatkozott goodwillben rejlő lehetőségeket. Az elhatárolási kérdésekre külön kitérve, a védjegyoltalom és a jellegbitorlás közötti látszólagos kollíziót szeretném ismertetni. A védjegybitorlás a jellegbitorlás speciális esete, amely bizonyos értelemben tágabb, bizonyos értelemben pedig szűkebb a jellegbitorlásnál. Tágabbnak mondható, mivel a védjegybitorlás nem kizárólag a versenytárs védjegyével kapcsolatban követhető el, ellentétben a jellegbitorlással. Olyan értelemben szűkebb, hogy amíg a védjegybitorlás védjegyhez kötött, a jellegbitorlás a jellegzetes külsőhöz kapcsolódik. A védjegyoltalom fennállása a vonatkozó jogszabály (1997. évi XI. törvény) feltételrendszere szerint ítéltető meg, a jellegbitorlás megvalósulása sokkal inkább mérlegelés kérdése. El kell mondani azonban, hogy amennyiben a jellegzetes külső megjelenés védjegyoltalom alatt is áll, párhuzamosan lehet fellépni védjegybitorlás és jellegbitorlás alapján, akár egy vagy két – egymástól független – eljárásban.⁵

Ezen a ponton érdemes megemlíteni a Tpv. 6/A. § (1) bekezdés szerinti, a versenytárs árúja, árjelzője, egyéb megjelölése vagy jó hírneve vonatkozásában megjelenő összehasonlító reklámról szóló rendelkezést. Az összehasonlító reklám szabályozása az Európai Unióban 1997-ben jelent meg. Magyarországon korábban a reklámtörvény szabályozta a kérdést, a versenytörvénybe a 2014. július 1-jén történő módosítással került be.

Érdekeltető a jogalkotói szándék, miszerint ezzel a módosítással sokkal inkább a verseny tisztaságát és a fogyasztók védelmét érezte elsődleges feladatának a jogalkotó, a Tpv.-be való implementációval.

A bitorlás kérdéskörét vizsgálva azért kell foglalkozni az összehasonlító reklámmal, mert az összehasonlítóshoz szükséges lehet a versenytárs megjelölése. Ez pedig a jogosult engedélye nélkül – erre felhatalmazó más jogi norma hiányában – tisztán védjegyjogi szempontból bitorlásként lenne

* Szilágyi Gábor: Budapesti Gazdasági Egyetem, tanársegéd; Debreceni Egyetem Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, PhD-hallgató.

1 1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról.

2 „Tilos valamely forgalomképes ingó dolgot (a továbbiakban: termék) vagy szolgáltatást a versenytárs hozzájárulása nélkül olyan jellegzetes külsővel, csomagolással, megjelöléssel – ideértve az eredetmegjelölést is – vagy elnevezéssel előállítani, forgalmazni vagy reklámozni, továbbá olyan nevet, árjelzőt vagy egyéb megjelölést használni, amelyről a versenytársat, illetve annak termékét, szolgáltatását szokták felismerni.”

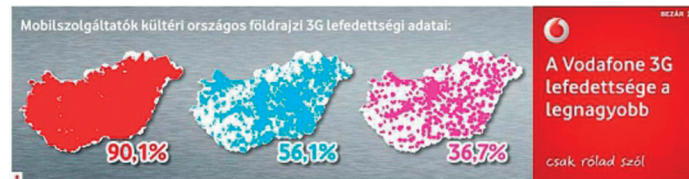
3 BH2015. 9. 396. (2015. május 12.).

4 BH2015. 2. 42. (2014. november 18.).

5 DARÁZS, 2007. pp. 21–23.

értékelendő. Az összehasonlító reklám szükségképpen magában foglalja a versenytársra és annak árujára utalást, amely során a reklámban a versenytársak azonosítása szempontjából felhasználja annak vagy azoknak a védjegyét, kereskedelmi nevét. Az összehasonlító reklám lényege tehát abban áll, hogy a versenytársak termékeit, szolgáltatásait veti össze, ezzel a fogyasztóknak vagy potenciális fogyasztóknak könnyíti meg – jogszerű esetben objektív módon – a döntését.⁶ Az összehasonlító reklámok kapcsán érzékelhetjük, hogy nem minden esetben jelölik meg direkt módon a versenytársat. Ez esetben a közelmúltból gondoljunk a Telekom reklámjára, amiben a „legnagyobb 4G hálózat” büszke tulajdonosaként próbált

meg új ügyfeleket szerezni a szolgáltató. Ez a marketingstratégia a Gazdasági Versenyhivatal megítélése szerint 600 millió Ft bírság megfizetését jelentette a szolgáltatónak, az ugyanis nem tudta bizonyítani a reklám tárgyilagosságát és ellenőrizhetőségét. A másik nagy csoport, amely a fogyasztói szempontokat és a verseny tisztaságát vizsgálva hasonlóknak, vagy akár még kicsit kritikusanabbnak is mondható. Ha a versenytárs direktben jeleníti meg más – azonos helyzetben lévő cég megjelölését, ahogy történt ez a Pepsi-reklámban, amelyben a szereplő kisfiú csak azért vett két Coca Cola üdítőt az automatából, hogy azokra ráállva elérhesse a Pepsi-gombot, ez pedig már nyilvánvalóan sértette a Coca Cola jó hírnevét.⁷

9. ábra – Telekommunikációs példa az összehasonlító reklámra

Forrás: Store Insider, 2012

A vámhatósági jogérvényesítés meghatározó szerepet tölt be a jogérvényesítés rendszerében, bitorlás esetén. Ez esetben alapvetően – az egységes uniós piac révén – az Európai Unió területéről érkező – bitorlásban érintett – áruk vámjárása esetén léphet fel a jogosult vámhatósági intézkedés kérésével. A jogosult vámhatósági intézkedés kérésének alapfeltétele az a mozzanat lehet, hogy valaki az ő árujához hasonló, hamisított terméket importált az Európai Unió területére. Az uniós jogegységesítés és az eljárások egységes menetére való törekvés révén, a jogosult bármely tagállamban azonos formanyomtatványon nyújthatja be a vámhatósági intézkedés iránti kérelmét. Az adó- és vámügyekkel kapcsolatos szakpolitikai döntésekben az Európai Bizottság Adóügyi és Vámuniós Főigazgatósága illetékes. Tekintet nélkül az oltalmi formákra, Magyarországon a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-budapesti Vám- és Pénzügyőri Igazgatóság Szellemi Tulajdonjogvédelmi Osztályára kell a kérelmet benyújtani. A közösségi oltalmi formák (közösségi védjegy- és közösségi formatervezési mintaoltalom) esetén bármely tagállamban előterjeszhető a kérelem a kérelmező tagállam megjelölésével. A kérelemben a jogosultnak meg kell adni a – hamisított – áruk pontos leírását, a kapcsolattartási adatokat – eredménytelen eljárás esetén – a költségviselői nyilatkozatot, valamint nyilatkoznia kell arról, hogy ő az érvényesíteni kívánt jogoknak – milyen alapon – a jogosultja. A kérelem alapján a jogosult – legfeljebb egy évre – kérheti, hogy a vámhatóság az ellenőrzései során amennyiben a szellemi tulajdonjog megsértésének – bitorlás – gyanúját érzékeli, értesítse arról a jogosultat. A vámhatóság értesítése nyomán a jogosult,

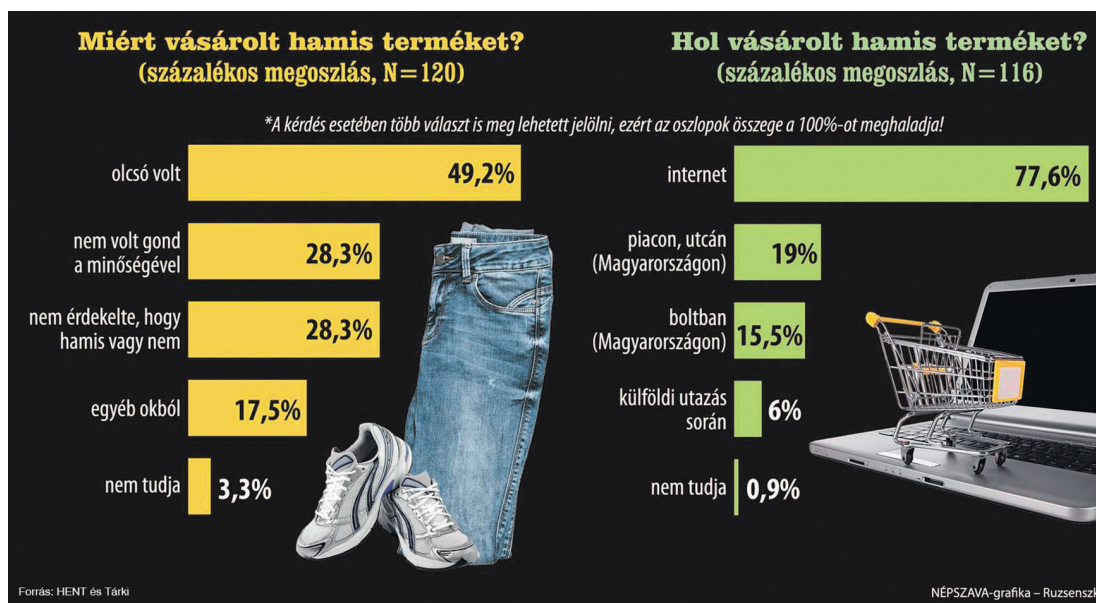
bíróági eljárást kezdeményezhet, és egyszerűsített eljárásra is sor kerülhet. A vámhatóság a jogosult értesítése mellett az árukat közvetlen vámfelügyelet alá helyezi, és az erről szóló vámhatósági határozatot megküldi a vámkezelést kérőnek. Ezentúl a vámhatóság a korábbiakkal egy időben tájékoztatja a feleket (a jogosultat és az áruk bejelentőjét) az egyszerűsített eljárás lehetőségéről, továbbá felhívást intéz a jogosulthoz, miszerint, ha tíz napon belül nem indít – a vélelmezhető bitorlóval szemben – bíróági eljárást – a vámkezelést kérőnek – az árut ki fogja adni. A vámhatósági eljárás jogalapját korábban a Tanács 1383/2003/EK rendelete (2003. július 22.), majd 2014. január 1-jétől az Európai Parlament és a Tanács 608/2013/EU rendelete a szellemi tulajdonjogok vámhatósági érvényesítéséről alapozta meg. Ezek mellett, a Bizottság 1891/2004/EK rendelete (2004. október 21.) az egyes szellemi tulajdonjogokat feltehetően sértő áruk elleni vámhatósági intézkedésekről és az ilyen jogokat ténylegesen sértő áruk ellen hozandó intézkedésekről szóló 1383/2003/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról.⁸ A magyarországi jogforrások közül megemlítendő még, az 556/2013. (XII. 31.) Korm. rendelet az egyes szellemi tulajdonjogokat sértő áruk elleni vámhatósági intézkedésekről.

Végezetül – pusztán a témának a komplex jellegéből adódó interdiszciplinaritása révén – érdekességként szeretném bemutatni a lenti ábrát, amely a hamisított (bitorolt) áruk vásárlásának magyarázatát mutatja be, szociológiai szempontból. Meglátásom szerint, amennyiben analógia útján gondolnánk más iparjogvédelmi oltalmi forma bitorlására, elképzelhető, hogy hasonló értékeket láthatnánk.

6 MISKOLCZI–STEURER, 2017. pp. 130.

7 INCZE, 2019.

8 Hamisítás Elleni Nemzeti Testület, 2017.

10. ábra – A hamisított áru vásárlásának szociológiai magyarázatai
Forrás: HENT és TÁRKI, 2015 (NSZ, Ruzsenszki-grafika)

Bitorlás esetén, tekintettel a jogsértés jellegére, az Szt. 104. § (2) bekezdés – hasonlóan a védjegyek,⁹ használati minták,¹⁰ és formatervezési minták¹¹ esetén – lehetőséget ad a (szabadalom) bitorlás okán indított eljárásokban az eljáró bíróságtól ideiglenes intézkedés kérésére, a Pp. 103. § szerint. Az ideiglenes intézkedés lényege abban áll, hogy – hasonlóan más eljárásokhoz – azonnali jogvédelmet biztosít a jogosultnak olyan jogsérelem megelőzésére, amely később már az idő múlása miatt nem biztosítható. Mivel az ideiglenes intézkedést a bíróság még a per érdemi eldöntése előtt rendeli el, így csak olyan magatartásra kötelezést tartalmazhat, amely követelésére a kérelmező jogosult lenne¹² a perben érvényesített joga alapján. Az intézkedés kérelmét megalapozó tényeket elegendő valószínűsíteni, és ellenbizonyításig állnak fenn. A védelem elrendelésének konjunktív feltételrendszere van, amely a szükségesség és arányosság követelményén nyugszik, továbbá a bírói gyakorlat megköveteli az anyagi jogsértés valószínűsítését is. A védelem időben korlátozott, ugyanis a jogszabály¹³ szerint nem alkalmazható, ha a bitorlás megkezdése óta eltelt hat hónap, vagy a tudomásszerzés óta hatvan nap, azonban ez nem zárja ki a különös méltánylást igénylő jogvédelem szükségességének vizsgálhatóságát és valószínűsíthetőségét. A bírói gyakorlat szerint az ideiglenes intézkedésből – átmeneti jellegéből fakadóan – csak visszafordítható jogkövetkezmények származhatnak, és olyanok, amelyek nem igényelnek bizonyítást. Ezekből kifolyólag, a leggyakoribb jogkövetkezmények a jogsértő magatartás abbahagyására kötelezés, az eltiltás, a lefoglalás,

a kereskedelmi forgalomból visszahívás. Nem rendelhető el ideiglenes intézkedéssel a bitorlás tényének megállapítása, az elégtételadás, a megsemmisítés, a gazdagodás megtérítése, a kártérítés, az adatszolgáltatás.¹⁴ A gyakorlatban az ideiglenes intézkedési eljárások túlnyomó része a gyógyszerekkel, az információtechnológiával, illetve a zöld technológiákkal kapcsolatos.¹⁵ A bíróság az ideiglenes intézkedés elrendelését ellenbizonyíték adásához kötheti,¹⁶ amely az azzal okozott hátrány fedezetét biztosíthatja, ha annak alaptalanságára derülne fény.

A büntetőjogi jogérvényesítés lehetősége kapcsolódik a jogsértés tárgyi súlyához. Az önálló büntetőjogi védelem megléte rávilágít arra, milyen súlyos következményei – pl. a társadalomra veszélyesség – lehetnek a jogsértésnek, amelyet a jogalkotó szankcionál. Az új Büntető Törvénykönyv¹⁷ XXXVII. fejezete foglalkozik a szellemi tulajdon elleni bűncselekményekkel, amelyek a következők: Bitorlás (Btk. 384. §), Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése (Btk. 385. §), Védelmet biztosító műszaki intézkedés kijátszása (Btk. 386. §), Jogkezelési adat meghamisítása (Btk. 387. §), Iparjogvédelmi jogok megsértése (Btk. 388. §).

A fogyasztók érdekeit és a gazdasági verseny tisztaságát sértő bűncselekmények című fejezetben pedig a Versenytárs utánzása (Btk. 419. §) kerül szabályozásra. Önálló deliktumként a jogi tárgy kiemelt fontossága, az egészséget veszélyeztető bűncselekmények fejezetben az Egészségügyi termék hamisítása (Btk. 186. §) jelenik meg. Anélkül, hogy e bűntettek részletes ismertetésébe kezdenénk,

9 1997. évi XI. tv. (Vt.) 95. §.

10 1991. évi XXXVIII. tv. (Hmtv.) 38. § (2) bek. az Szt.-re történő hivatkozással.

11 2001. évi XLVIII. tv. (Fmtv.) 63. § (2) bek. az Szt.-re történő hivatkozással.

12 A kötelezés terjedelme tehát az Szt. 35. §, vagy Vt. 27. § szerint alakulhat.

13 Szt. 104. § (3) bek., Vt. 95. § (3) bek.

14 Csóti, Bírósági eljárások iparjogvédelmi ügyekben – Különleges jogérvényesítési eszközök az iparjogvédelmi perekben, 2018.

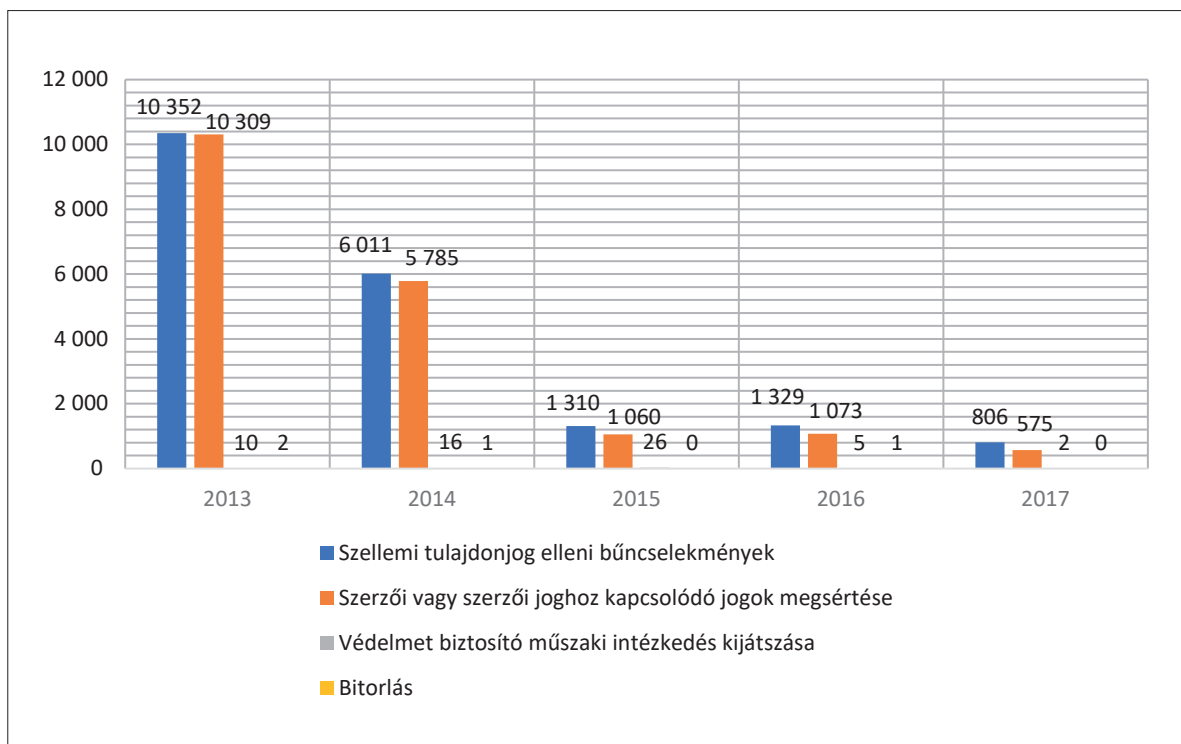
15 OBH, 2018.

16 Szt. 104. § (5) bek., Vt. 95. § (5) bek., Sztj. 94/A. § (4) bek.

17 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.

fontos elmondani, hogy a Btk. szóhasználata némileg eltér a szakági törvényekétől, bár a jogszabály koherens módon hivatkozik azokra. A lenti táblázatban bemuta-

tom a szellemi tulajdon elleni bűncselekmények számának változását 2013 és 2017 között. Jól látható, hogy az eljárásokban a szerzői jogok dominanciája érvényesül.

11. ábra – A szellemi tulajdonjog elleni bűncselekmények eloszlása, 2013–2017

Forrás: a szerző saját ábrája, adatok forrása: (Legfőbb Ügyészség, 2018)

A jogszabály (Btk. 384. §) szerint az alábbi szellemi alkotások nem tartoznak a kérdéskörbe: a szerzői jogi védelem alá tartozó irodalmi, tudományos vagy művészeti alkotás, a szabadalmazható találmány, az oltalmazható növényfajta, a használati formatervezési minta, valamint a mikroelektronikai félvezető termék oltalmazható topográfiaja.

Ha a büntetendő cselekménnyel okozott vagyoni hátrány nem lépi túl a szabálysértési értékhatárt, azaz a 100 000 Ft-ot, akkor a kifogásolható magatartású személy vagy cég nem bűncselekményt, hanem szabálysértést követ el. A szellemi tulajdonjogok esetében a következő szabálysértésekről rendelkezik a jogszabály¹⁸: Versenytárs utánzása (Szabs. tv. 231. §), Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése (Szabs. tv. 238/A. §), Iparjogvédelmi jogok megsértése (Szabs. tv. 238/B. §). Ezek esetében szabálysértési hatóságként a Nemzeti Adó- és Vámhivatal jár el. A hivatalos 2021-es adatok szerint Nemzeti Adó- és Vámhivatal előtt – összesen 722 darab – iparjogvédelmi jogok megsérté-

se tárgyú – bűncselekmény vált ismertté.¹⁹ Ezzel a NAV bűnügyi statisztikájában – a költségvetési csalást követően – a második legnagyobb számú bűncselekménycsoport. Az elkövetési értéke 2 465 502 153 Ft,²⁰ a lefoglalt és zár alá vett értéke 4 144 276 806 Ft volt.²¹ Ugyanebben az évben szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése tárgyú bűncselekmény 200 vált ismertté a NAV előtt ~ 673 millió forint elkövetési értékben.

¹⁹ Nemzeti Adó- és Vámhivatal, 2022. pp. 43–44.

²⁰ Az elkövetési érték az okozott vagyoni hátrány és kárértékek mellett valamennyi olyan elkövetési értéket tartalmazza (pl. a kísérleti stádiumban rekedt bűncselekményekét), amelyet az ügyviteli rendszerbe rögzítettek függetlenül az adott bűncselekmény befejezetté válásától.

²¹ A lefoglalt és zárolt érték az „ismertté vált jogsértések” kategóriához kapcsolódóan kerül összesítésre, de a lefoglalás időpontja alapján függetlenül attól, hogy a kapcsolódó esemény felderítése (ügy indulása) melyik évben történt / hogy a kényszerintézkedést a nyomozóhatóság vagy a bíróság (ügyészség) rendelte el / hogy a kényszerintézkedést elrendelését követően feloldották-e. A lefoglalt és zár alá vett érték jelenleg nem tartalmazza továbbá azon dolgok (tárgyak) értékeit, amelyet a bűnügyi ügyviteli rendszerbe „elkövetés eszköze” / „egyéb” jelleg megadásával rögzítettek.

¹⁸ 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről.

2. A BITORLÁS JOGGYAKORLATÁNAK ELEMZÉSE

A korábbiakban említett újfajta gyakorlat, a szerzői jog mint iparjogvédelmi alternatíva kérdésköre esetében a SI, Brompton Bicycle Ltd kontra Chedech/Get2Get ügyre²² szeretném felhívni a figyelmet. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben megjelenő, BROMPTON nevű angol vállalkozás szabadalommal rendelkezett 1979-től a kerékpár összecukási mechanizmusára vonatkozóan,²³ amely azóta már közkinccsé vált. A szerzői jogok tekintetében a korábban említett angol vállalkozás az összecukható kerékpár külső megjelenése alapján a vagyoni jogok, míg a perben szereplő SI természetes személy a személyhez fűződő jogok jogosultja. Az eljárásban ellenérdekű félként a GET2GET dél-koreai sportszergyártó vállalkozás jelenik meg, amely szintén gyárt három különböző helyzetben is összehajtható kerékpárt, CHEDECH néven. Köztük soha nem történt felhasználási engedélyadás. A dél-koreai cég a kerékpárokat az interneten is értékesíti, és azok Belgiumban is megvásárolhatók. A BROMPTON sérelmezte, hogy a CHEDECH kerékpár külső megjelenése közel azonos az ő saját termékükkel és ezért szerzői jogukat sérti. Az ügyben a kérdés igencsak megosztó lehet. A szerzői jog fennállásának feltételeiről a Berni Uniós Egyezmény²⁴ (a továbbiakban: BUE) rendelkezik. A BUE az irodalmi és művészeti művek kifejezést használja, a kérdés mibenléte leegyszerűsítve pedig abban áll, hogy egy kerékpárra tekinthetünk-e úgy, mint egy művészeti alkotásra. Van-e relevanciája annak, hogy a kerékpár (mű) formája szükségképpen az elérni kívánt műszaki hatást határozza meg. Álláspontom szerint az eljárásban felmerülő kérdéseket megfogalmazhatjuk leegyszerűsítve úgy is, hogy amennyiben egyfajta kollízió jelenik meg a szerzői jogi alkotás és egy korábban fennálló szabadalom – releváns műszaki megoldás – között, a szerzői jogra hivatkozva állapítható-e meg kizárólagosság. A korábban feltett kérdésre tekinthetünk úgy is, hogy amennyiben a műszaki megoldás – funkcionális mű esetén – rendelkezik egyfajta művészeti tulajdonsággal, az *de facto* értelmezhető-e úgy, hogy a közkinccsé vált szabadalmi oltalmat *quasi* „újra hatályba helyezze”, és ezzel kizárólagosságot biztosítson. Az ügyben hamarosan az Európai Unió Bírósága fog dönteni, véleményem szerint döntésével komolyan meghatározza majd az EU ilyen irányú joggyakorlatát a jövőben.

Amennyiben a kérdés arra vonatkozna, hogy ha közösségi formatervezésiminta-oltalmat választotta volna a kerék-

párgyártó vállalkozás, a Doceram-ítélet²⁵ óta kijelenthető, hogy könnyű helyzetben lennénk, ugyanis a bíróság ebben az esetben azt deklarálta, hogy ha a terméknek kizárólag a műszaki rendeltetése által meghatározott külső jellegzetessége, ez közösségi formatervezésiminta-oltalomban nem részesülhet.

Szintén említést érdemel egy 2018-as törvényszéki döntés, amelyben (EGC)²⁶ a német Bayer AG támadta az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatalának (a továbbiakban: EUIPO) felszólalási eljárásban való döntését. Az EUIPO előtti eljárásban a másik fél a görög Uni-Pharma Kleon Tsetis, Farmakeutika Ergastiria AVEE vállalkozás volt, amely a bírósági eljárásban beavatkozóként vett részt. A jogesetben a görög vállalkozás kérelmezte a 2013-ban az EUIPO előtt a „Salospir” szóelemet és az ahhoz kapcsolódó (a következő táblázatban látható) ábrás megjelölés lajstromozását védjegyként. A Nizzai-osztályozás²⁷ szerinti 5. (Gyógyszerek) áruosztályba sorolta. Az EUIPO közzétette a védjegyjelentést 2014. január 9-én az Európai Unió Védjegyértécsítőben. A Bayer AG (felperes) 2014. április 9-én felszólalást nyújtott be. Ennek alapja elsősorban két korábbi német védjegy volt,²⁸ másodsorban pedig hat korábbi ábrás EU-s védjegy (melyek a következő táblázatban láthatók), harmadsorban pedig egy nem lajstromozott megjelölés (az Aspirin doboza) alapult. 2015. október 9-én a felszólalást teljes egészében elutasították, amelyet követően a felperes 2015. december 9-én fellebbezést nyújtott be. Az EUIPO negyedik fellebbezési tanácsa 2017. február 17-én elutasította a fellebbezést azzal az indokolással, hogy a bejelentett védjegy eltér a korábbi német és uniós védjegyektől. A fellebbezési tanács ezen túlmenően arra is rávilágított, hogy a felperes nem bizonyította: a nem lajstromozott megjelölés (aszpirines doboz) oltalmát biztosítja. A határozatot ezt követően a felperes a Törvényszéknél támadta meg. A jogeset aprólékos elemzésétől eltekintve pár fontos részletre hívom fel a figyelmet. A felperes az eljárásban az Aspirin egy semlegesített csomagolására fókuszált a bizonyításban, ahol a gyógyszer dobozán a jól ismert zöld-fehér színek kombinációja jelenik meg, erre vonatkozóan felméréseket is készített. A bíróság meglátása szerint a kérelmezett védjegyet egy szóbeli megjelölés dominálja, amely a korábbi bejelentett (7007008. sz.) végjegyről hiányzik, a felperes ezen védjegyének nincs szóeleme. Az, hogy a vitatott védjegy vízszintes elrendezésű, és ugyanolyan fehér-zöld színekkel rendelkezik, nem elég jelentős tulajdonság, a védjegyek közötti vizuális különbség kiegyenlítésére.

22 C-833/18. sz. előzetes döntéshozatal iránti kérelem.

23 EP0026800 számú európai szabadalom (1979. október 3.).

24 Magyarországon kihirdette: 1975. évi 4. törvényerejű rendelet az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9-i Berni Egyezmény Párizsban, az 1971. évi július hó 24. napján felülvizsgált szövegének kihirdetéséről.

25 C-395/16. sz. ügy (2018. március 8.).

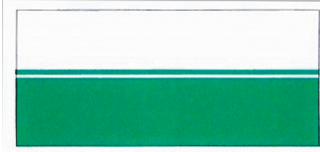

26 T-261/17. sz. ügy (2018. október 24.).

27 1957. június 15-én kötött, Stockholmban 1967. július 14-én és Genfben 1977. május 13-án felülvizsgált, és Genfben 1979. szeptember 28-án módosított Nizzai Megállapodás.

28 DD 618 274 számú, és 36433 számú védjegy.

A többi – korábban bejelentett – védjegy (lenti ábrán), pedig azok színe miatt még csak további eltéréseket mutat

a fogyasztók számára, ugyanis e színeknek a kérelmezett megjelöléssel nincs ekvivalenciája.

Kérelmezett megjelölés	Korábbi EU-s figuratív védjegy
	<p>No 7007008:</p> <p>No 1814383:</p> <p>No 7007801:</p> <p>No 7017049:</p> <p>No 7007792:</p> <p>No 7017015:</p>

12. ábra – A Salospir és az Aspirin (figuratív) megjelöléseinek összehasonlítása

Forrás: [Bayer v EUIPO – Uni-Pharma (SALOSPIR), 2018]

Összefoglalásképpen elmondható, hogy a fent bemutatott jogesetben a vita még a lajstromozási eljárásban alakult ki, így ténylegesen bitorlásról ugyan nem beszélhetünk, de a példa jól rávilágít arra, hogy védjegyterületén is mennyire indokolt a körültekintő ügyvitel. Jelen esetben, ha a görög vállalkozás nem kérte volna a megjelölés lajstromozását, könnyen egy védjegybitorlási eljárás alperese lehetett volna.

Ebben a fejezetben szeretném felhívni a figyelmet egy elvi jelentőségű kúriai döntésre. Az első eljárásban²⁹ a CASTRUM szóvédjegy és ábrás védjegy kapcsán merült fel a felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás. Az alapeljárásban a felperes azt sérelmezte, hogy az alperes megvásárolt egy ingatlant (kemping és panzió), amely megjelölésére – melyet korábban egy franchise-szerződés alapján a felperes védjegyeit jogszerűen

használták – a felperes védjegyét jogalap nélkül használja. Az alperes felújítási munkálatokat hajtott végre az ingatlanon, amelyet követően Sopron-Balf Kemping néven üzemeltette tovább, de nem gondoskodott a felújítás alatt arról, hogy a kempinghez vezető közutakon, a különböző internetes portálokon, illetve az épület homlokzatán lévő korábbi védjegyet eltávolítsák. Az első- és másodfokú bíróság különbözően ítélte meg az alperes azon viselkedését, miszerint a felújítási munkálatok alatt nem távolította el a védjegyet – és meg sem kezdte az azzal kapcsolatos munkát –, ezzel pedig gazdasági tevékenysége körében körültekintően járt-e el. A kúria az ügy kapcsán elvi döntésben megállította³⁰, hogy:

– „A védjegybitorlás objektív felelősségen alapuló jogintézmény, amely azt jelenti, hogy valamely gazdasági

29 BH 2017.6.190 (2017. február 22.).

30 Kúria Pfv. IV. 21.578/2016.

tevékenység körébe eső védjegyhasználati cselekmény megvalósulása esetén a védjegybitorlás megtörténte attól függetlenül megállapítható, hogy a bitorló szándéka a védjegy kifejezett használatára, illetve annak jogszerűségére kiterjedt-e.”

- „A reklám célú védjegyhasználat – függetlenül attól, hogy a kínált szolgáltatás igénybe vehető-e –, a gazdasági tevékenység körébe eső használatnak minősül, mert annak a fogyasztókra és más piaci szereplőkre is hatása van.”
- A továbbiakban rendelkezett arról is, hogy az eljárási illetéket ilyen esetben, hogyan kell meghatározni; de erre most részletesen nem térek ki.

Mint a fenti példában is látható, nagyon szűk az a mozgáster, ami elválasztja a jogszerű és jogszerűtlen magatartásokat egymástól, és a bírósági joggyakorlat vizsgálatát áttekintve elmondhatjuk, hogy a jogkövető magatartást megvalósító természetes és jogi személyeknek kellő körültekintéssel kell eljárni, hogy véletlenül se bitorolják más védjegyet.

Amennyiben vizsgálatunk a védjegy kérdéskörére fókuszál, de más szemszögből, a jóhírnevű védjegyek perspektívájából közelítjük meg a kérdést, a közelmúlt döntései közül a bíróság 2019. április 11-én ötödik tanácsban, előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítélete juthat eszünkbe.³¹ Az alapeljárásban az Öko-Test Verlag GmbH (felperes) és Dr. Rudolf Liebe Nachf. GmbH & Co. KG (alperes) között indult védjegybitorlási eljárás a német düsseldorfi regionális bíróság előtt – Landgericht Düsseldorf – az ÖKO-TEST védjegy jogellenes használata miatt. Az eljárás tárgyát képező védjegyről tudni kell, hogy egyfajta tanúsító védjegyként értékelhető; a védjegyjogosult kérelemre – díjfizetés ellenében – elvégez bizonyos laboratóriumi vizsgálatokat a kérelmező termékén, és amennyiben az az adott előírásoknak megfelel, a védjegy használatát engedélyezi az adott terméken és annak csomagolásán egy használati szerződés keretében. A Dr. Rudolf Liebe (alperes) cég Aminomed nevű fogkrémét 2005-ben minősítette az Öko-Test Verlag (felperes), ahol nagyon jó (*sehr gut*) minősítést szerzett. Ezt követően a felek megkötöttek a védjegyfelhasználási szerződést, és az alperes ettől kezdve a fogkrém csomagolásán használta a felperes megjelölését. A szerződés keretében a felhasználás tartalmát úgy jelölték meg, hogy a következő teszt elvégzésig nyílik a felhasználásra lehetőség. Az ellenőrző vizsgálat 2008-ban zajlott, ezen a fogkrém nem felelt meg a feltételeknek. A fentiek ellenére az alperes a 2014-es évben is használta még a felperes megjelölését a fogkrém csomagolásán. Fontos tudni, hogy az ÖKO-TEST védjegy európai uniós és német nemzeti védjegyként is lajstromozva volt, nyomdaipari termékek és tesztek elvégzéséből, valamint a fogyasztók részére nyújtott tájékoztatási és tanácsadási szolgáltatások hitelesítve. Az alperes vitatta, hogy védjegybitorlást követne el, ugyanis a fogkrém a felperesi megjelölés áruosztályában nem szerepel. A bíróság megállapította, hogy a német piacon az ÖKO-TEST védjegy jól ismert – jóhírű védjegy – amelyet a vásárlóközönség jelentős része ismeri. Nem azonos áruosztályban oltalmazott, mint az alperesi termék. Azonban a jogosult, az Öko-Test Verlag,

mégis felléphet annak bitorlása esetén, amennyiben bizonyítani tudja, hogy a bitorló, a Dr. Rudolf Liebe, a megjelölés használatával sérti vagy tisztességtelenül használja a jogosult – ÖKO-TEST – védjegy megkülönböztető „képességét” vagy jó hírnevét, illetve ha a bitorló nem tudja azt bizonyítani, hogy erre alapos oka van.³²

13. ábra. A C-690/17. sz. eljárás tárgyát képező ÖKO-TEST védjegy

Forrás: (SMARTLEGAL Schmidt & Partners, 2019)

Az eset jogi hátterét vizsgálva, az európai uniós irányelv³³ szerint a védjegyjogosult a következő esetekben léphet fel az – állítólagos – bitorlóval szemben:

- Amennyiben a bitorló ugyanolyan árukon használ a védjeggyel azonos megjelölést, amely vonatkozásában a védjegyet lajstromozták. Példaként gondolhatunk arra, ha valaki egy 33. áruosztályba tartozó³⁴ ismert szóvédjegyet használna az általa készített és kereskedelmi forgalomba hozott likőr megjelölésre.
- Amennyiben a bitorló olyan megjelölést használ, amelyet a fogyasztók a védjeggyel összetéveszhetnek a megjelölés, vagy az áruk azonossága, hasonlósága miatt. Szemléltető példánk ez esetben az lehetne, ha a 33. áruosztályba tartozó ismert megjelölést valaki pl. a saját maga által készített boron helyezné el.
- Amennyiben a védjeggyel azonos vagy hasonló megjelölést használ eltérő árukon, feltéve, hogy a védjegy jóhírnevét élvez, és a megjelölés alapos ok nélkül történő használata sértene vagy tisztességtelenül kihasználná a védjegy megkülönböztető képességét vagy jóhírnevét. Ebben az esetben példaként gondolhatunk, arra a hipotetikus jogesetre, mikor egy vállalkozás a korábbi ismert 33. áruosztályba tartozó szóvédjegyet domainnévként saját magának regisztrálná, és a weboldalon repülőjegyeket árusítana.³⁵

Valamivel régebbi, de a magyar ítélkezési gyakorlatra jelentősen reflektáló az Európai Unió Bírósága 2012. február 16-án kelt ítélete formatervezésiminta-bitorlás kapcsán.³⁶

31 C-690/17. sz. ügy (2019. április 11.).

32 SMARTLEGAL Schmidt & Partners, 2019.

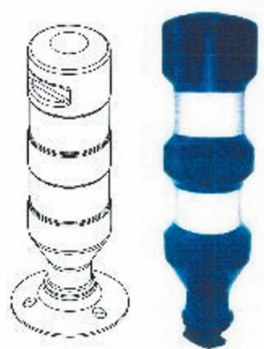
33 2008/95 irányelv – 4. Az 5. cikk (1)–(3) alapján.

34 Az áruk és szolgáltatások nemzetközi osztályozása a Nizzai Megállapodás alapján: 33. osztály – Alkoholtartalmú italok, a sörök kivételével; alkoholtartalmú készítmények italok készítéséhez.

35 SMARTLEGAL Schmidt & Partners, 2019.

36 C-488/10. sz. ügy (2012. február 16.).

Az előzetes döntéshozatali eljárásban a bíróság első tanácsa járt el. Az alapeljárában a Celaya Empanaza y Galdos Internacional SA és a Proyectos Integrales de Balizamiento SL között alakult ki jogvita, amely kapcsán spanyol bírósághoz fordultak, ami az előzetes döntéshozatali kérelmet terjesztette elő. Alapvetően a formatervezésiminta-oltalmi jog két jogosultságot foglal magában: egyfelől jogosultságot arra, hogy másokat a jogosult eltilthat a minta használatától, másfelől pedig a minta – kizárólagos – használati jogát. Félreérthetőnek tűnik, ugyanis, mintha azt a jogosultságot fogalmaztam volna meg, csak két külön kifejezéssel. A kérdés azonban nem ilyen egyszerű, eldöntéséhez azt kell megítélni, hogy a minta – kizárólagos használati joga feltétlen jogosultság-e, vagy korlátozhatja azt mások joga? Az Európai Unió Bíróságának interpretációja szerint, ha valaki tartalmában más formatervezési mintáját hasznosítja, irreleváns, hogy – ugyan későbbi elsőbbséggel, de – maga a bitorló is szerzett közösségi formatervezésiminta-oltalmat a saját termékére.³⁷ A bírósági döntés 52. pontja szerint ugyanis: „a minta harmadik személyek általi hasznosításának megtiltására vonatkozó jog kiterjed valamennyi olyan harmadik személyre, aki olyan mintát hasznosít, amely a tájékozott használóra nem tesz eltérő összbemutatót, beleértve azt a harmadik személyt is, aki valamely később lajstromozott közösségi formatervezési minta jogosultja.”

14. ábra. C-488/10. sz. ügy alapjául szolgáló formatervezési minták
Forrás: (Bede, 2012)

A fenti ítélettel a magyar bíróságok koherensnek mondható korábbi joggyakorlata – amely a római jogi *Neminem laedit qui suo iure utitur*³⁸ elv alapján működött – kapott-e újfajta értelmezést. A magyar bírósági gyakorlat rendre elutasította az olyan bitorlási keresetleveleket, ahol az alperesi fél lajstromozott iparjogvédelmi oltalommal rendelkezett. Védjegyek esetében erre példaként fogalmazhatjuk meg a BH1998. 121. számú jogesetet, ahol a Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy „a saját védjegy jogszerű használata kizárja a védjegybitorlást”. Az EBH2005. 1315. szerint – amennyiben a vitatott megjelölésre az alperes a megjelölés használatát megelőző időben lajstromozási eljárást kezdeményezett, és az még jogerősen nem záródott le, a per tárgyalását a lajstromozási eljárás jogerős befejezésig fel kell függeszteni – megjegyzem,

ez a valamilyen szinten bifurkációs rendszer sajátosságaiból eredő anomália. A korábban ismertetett joggyakorlat érhető tetten a Legfőbb Bíróság TRAUBISODA megjelöléssel kapcsolatos döntésében (BH2007. 413.) is, melyben a bíróság kimondta: „Az ítélőtábla a közösségi védjegy jogi sorsát azért tekintette a per eldöntése szempontjából előkérdésnek, mert a saját védjegy használata mellett a bitorlás megállapítása kizárt. Ez önmagában helyes jogi álláspont.” Az ipari minta – formatervezési minta – esetében is hasonlóan közelítette meg a bíróság a kérdést a BH2006. 328. sz. ügyben.³⁹ A szabadalmak esetében is következetesen ez alapján ítélte meg a bíróság a felmerülő jogkérdéseket, ahogy a BH2000. 294. is fogalmaz, vagyis „nem tekinthető a szabadalombitorlás valószínűsítettnek, ezért ideiglenes intézkedés meghozatalának nincsen helye, ha az alperes a terméket a saját érvényes szabadalma alapján hasznosítja”. Adekvát kérdés tehető fel az esetben, ha jelen ponton arra gondolunk, hogy miért ítélhető meg akkor másként a lajstromozott közösségi formatervezési minta (a továbbiakban: RCD). A választ a bejelentési eljárás mibenléte adja meg számunkra, a lajstromozási eljárás esetében. Ennél az oltalmi formánál nem vizsgálja érdemben, hogy a bejelentett minta megfelel-e az oltalmi követelményeknek – itt jegyzem meg a közösségi formatervezési minta nem bifurkációs, hanem vegyes rendszerű eljárás. Az RCD esetében az újdonság az oltalom megszerzésének előfeltétele, de a bejelentés esetén nincs újdonságvizsgálat, és az EUIPO nem vizsgálja a lajstromozás előtt az egyéni jelleget sem, szemben a nemzeti – magyar – formatervezési mintákkal.⁴⁰

3. AZ IPARJOGVÉDELMI OLTALMI FORMÁK KORLÁTAI

Főszabály szerint az iparjogvédelmi jogintézmények körében az oltalmi formák korlátai hasonlítanak egymáshoz. Ennek bemutatására, ahogyan a tanulmányban a többi fejezet esetében is koherens módon tettem, a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Szt.) rendelkezései alapján mutatom be, példalózó jelleggel egyéb oltalmi formák szabályaira való kitékintéssel. Az oltalom korlátainak megismerése a bitorlás szempontjából azért lényeges, mert a jogi tény megítélésének szempontjából ügödöntő jelentősége lehet.

Amennyiben az oltalom korlátait vizsgáljuk, elsősorban foglalkoznunk kell a hatály témakörével. Ebben a kérdéskörben gondolhatunk a szabadalmi oltalom tárgyi, térbeli – földrajzi – és időbeli hatályára. Az oltalom tárgyának tekintetében

39 „a Tpv. 6. §-a iparjogvédelmi oltalom hiányában is biztosítja, hogy az áru jellegzetes külseje és csomagolása által ismertté vált versenytársnak – ezen ismertséggel összefüggő – gazdasági eredményeit más ne sajátíthassa ki, ezáltal illetéktelenül előnyt ne élvezzen. Iparjogvédelmi oltalom fennállása esetén azonban a jogosult kizárólagos jogot szerez az oltalom tárgyának kizárólagos használatára, illetve hasznosítására. Ezen oltalom fennállása alatt az oltalom tárgyának használata önmagában nem minősül tisztességtelennek, még abban az esetben sem, ha az iparjogvédelmi jogokkal nem rendelkező versenytárs álláspontja szerint az oltalom megadása nem volt jogszerű. Az alperesi csomagolás 1998. október 22. óta ipari mintaoltalom alatt áll. Az ipari mintaoltalom jogosultját megillető hasznosítási jog a versenyjogi szabályokra hivatkozással nem korlátozható.” (BH2006. 328. sz.).

40 Bede, 2012.

37 BEDE, 2012.

38 „Aki a jogait gyakorolja, nem sért senki más” (ford.: a szerző saját fordítása) Jackson (1997) pp. 228.

a norma a szabadalmazthatóságnak hármas feltételrendszerrel állít: új, feltalálói tevékenységen alapuló, és iparilag alkalmazható.⁴¹ Továbbá bizonyos találmányi kört felsorolva – a *különösen* kifejezés használata révén, nem taxatív módon – azokat kizárja az oltalmazhatóság lehetőségéből.⁴² A területi hatály kérdését vizsgálva fontos megjegyezni, hogy a szabadalmi jog – területiális jellege révén – jogosultját Magyarország területén illetik meg az oltalomból eredő jogosultságok. Az időbeli hatályát tekintve az oltalom a bejelentés napjára visszaható hatállyal keletkezik – a bejelentés közzétételével – és a bejelentéstől számított 20 évig áll fenn – amennyiben az éves fenntartási díjat megfizetik. A szabadalmak esetében ezt további öt évvel hosszabbíthatja meg a csak bizonyos szabadalmi tárgyak esetében igényelhető kiegészítő oltalmi tanúsítvány (SPC). A védjegyek esetében tízévente megújítható az oltalom, korlátlan alkalommal, a formatervezési minták esetében pedig öt év az oltalom terjedelme, és négyszer megújítható.

Említést érdemel a jogkimerülés, amely az EGT területén kívánja egyensúlyozni a szellemi alkotásokkal kapcsolatos jogok abszolút szerkezetéből és negatív jellegéből, valamint az egységes szabadáru – forgalom sajátosságából eredő kollíziót. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a szabadalmasnak nincs lehetősége a kizárólagos jogára hivatkozással megtagadni harmadik személynek a szabadalmaztatott találmány hasznosítását, amennyiben azt ő, vagy az ő hozzájárulásával más hozza forgalomba. Az Európai Bíróság a szabadalmak területén a jogkimerülést elsők között a Centrafarm v. Sterling Drug⁴³ ügyben állapította meg.⁴⁴

Az oltalom korlátjának tekintendő (Szt. 21. §) az előhasználati és a továbbhasználati jog. Az előhasználati jog esetében az oltalom hatálytalanak tekintendő – az elsőbbség napján lévő mértékig – az előhasználóval szemben. Ez esetben lényegében a párhuzamos feltalálót védi a jog, akiről vélelmezzük a jóhiszeműséget. Közvetett joghatását tekintve hasonlóságokat figyelhetünk meg az előhasználati jog és a – jog használatának átruházás nélküli átengedése – felhasználási szerződés között. A továbbhasználati jog tekintetében a szabadalmi oltalom megszűnésének megállapítása és újra érvénybe helyezése közötti időben történő előállító, használó, vagy arra komoly előkészületet tevő részére állapít meg relatív hatálytalanságot a norma. Közös szabály, hogy az elő- és továbbhasználati jog önmagában nem átruházható.

A tranzitárukról, azaz a tranzitforgalmi kedvezményről a nemzetközi áruforgalom miatt kell szót ejteni. Lényegében itt a jogalkotó – a szabadalmas érdekeit elméleti síkon sértő – termékeket, amelyek kizárólag az ország területén ideiglenesen átszállítási céllal tartózkodnak, vagy olyan külföldi áruk, amelyek belföldön nem kerülnek forgalomba, kivon a szabadalmi oltalom hatálya alól.

A kényszerengedélyeket (Szt. IV. fejezet) kell utoljára megemlíteni, mint az oltalom korlátait. A törvény három esetet nevesít, amikor szabadalmi kényszerengedély kérhető. Első: a hasznosítás elmulasztása, a második a szabadalmak

függősége, a harmadik a közegészségügyi problémák kezelése. Az első két esetben a bíróság, a harmadik esetben pedig az SZTNH adhat engedélyt. A részletes ismertetést mellőzve fontos kiemelni, hogy az oltalom korlátja nem a hatálya alól való kivonásban figyelhető meg, hanem egy konstitutív aktusban, ahol egy – kizárólagosságot nem biztosító – licenca kerül létrehozásra, amelyért a szabadalmasnak a hasznosító díjat köteles fizetni.

Kivételek is megfigyelhetők [Szt. 19. § (6) bek.], amennyiben az oltalom korlátait vizsgáljuk, gondoljunk itt a magánhasználat és a gazdasági tevékenység körén kívül eső cselekményekre. Ezen említett kivételeket láthatjuk növényfajta-oltalmak esetében is, amelyek pedig összhangban állnak az UPOV-egyezménnyel⁴⁵ és a közösségi rendelet 15. cikkével⁴⁶. Kivételként megjelennek még a találmány tárgyával kapcsolatos kísérleti célú cselekmények. A korábban bemutatott kivételek hasonlóan jelennek meg az Fmtv. 17. § is a formatervezésiminta-oltalom korlátai cím alatt. Kivételként sorolja fel továbbá az Szt. bizonyos körben az orvos által rendelt gyógyszerek, gyógyszerárban vény alapján történő alkalmi elkészítését is.

4. A NEMLEGES MEGÁLLAPÍTÁS

A jogsértés – jellegét tekintve – a magatartás lehet a jogsértő részére felróható, vagy nem felróható. A jogalkotó – tekintettel az iparjogvédelem sajátosságaira – lehetőséget biztosít arra: ha valaki attól tart, hogy ellene szabadalombitorklás miatt eljárást indítanak – a megindításáig – kérheti a nemleges megállapítási eljárás lefolytatását (Szt. 37. §) a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalától, díjfizetés ellenében [Szt. 82. § (3) bek., Díjrendelet 14. § (1) bek.]. Az eljárásban a hivatal azt vizsgálja, hogy a kérelmező által hasznosított, vagy hasznosítani kívánt termék vagy eljárás nem ütközik-e valamely, a kérelmező által megjelölt szabadalomra. A kérelmet érdemben elbíráló jogerős határozat joghatását tekintve kizárja, hogy a kérelmező által megjelölt szabadalom alapján ugyanarra a termékre vagy eljárásra vonatkozóan szabadalombitorklási eljárást indítsanak.

A nemleges megállapítás bizonyos értelemben tekinthető az iparjogvédelmi oltalom korlátozására szolgáló eljárásnak. Szabadalmak esetében az Szt. 82–83. §-ával szabályozott nemleges megállapítási eljárás anyagi jogi alapját a korábban már hivatkozott Szt. 37. §-a adja, amíg a formatervezési minták esetében az eljárást az Fmt. 59–60. §. Az anyagi jogi alapot az Fmt. 24. § adja. A használati minták tekintetében a Hmt. 20. § említendő meg. Érdekességként pedig elmondható, hogy a mikroelektronikai félvezető termékek körében pedig a Top. 11. § említendő.

Az eljárást kérelmezőnek a kérelméhez csatolnia kell a hasznosított vagy hasznosítani kívánt termék vagy eljárás leírását és rajzát, illetve a megjelölt szabadalmat [Szt. 82. § (1) bek.] – amely csak egy szabadalom tekintetében nyújtható be egy eljárásban [Szt. 82. § (2) bek.]. A nemleges megállapítási

41 Szt. 1. § (1) bekezdés.

42 Szt. 1. § (2) bekezdés.

43 15-74. sz. ügy, Centrafarm BV et Adriaan de Peijper v. Sterling Drug Inc. (1974. október 31.).

44 Tattay, A biotechnológiai találmányok jogi oltalmáról szóló 98/44 EK irányelv, 2005. pp. 285–295.

45 Növényfajta-oltalmára létesült nemzetközi egyezmény (International Union for the Protection of New Varieties of Plants).

46 A Tanács 2100/94/EK rendelete (1994. július 27.) a közösségi növényfajta-oltalmi jogokról.

eljárás a kérelmező és a szabadalmas – ellenérdekű felek – részvételével zajló kontradiktórius eljárás. Az SZTNH vagy a bíróság nemleges megállapítási kérdéskörben hozott határozatát a szabadalmi lajstromba bejegyzik. A kérelem benyújtását követően az Átvevőhivatali és Hatósági Publikációs Osztály iktatja és továbbítja a Szabadalmi Főosztály kijelölt elbírálójához. Az elbírálónak értesíteni kell a szabadalmast – jogosultat –, hogy szabadalmával kapcsolatban nemleges megállapítási kérelem érkezett.⁴⁷

A nemleges megállapítási eljárás egy olyan jogintézmény, amely kiemelt szerepűnek tekinthető az iparjogvédelem körében, ugyanis, mint láthattuk az esetleges bitorlási eljárástól óvhatja meg az érintett felet.

5. KONKLÚZIÓ ÉS DE LEGE FERENDA JAVASLAT

A tanulmányban igyekeztem széles körben feltárni a bitorlás jogintézményének és jelenségének ismérveit és legfontosabb területeit, a célkitűzésben megfogalmazott módon a téma iránt érdeklődő olvasó, vagy a téma részterületeit vizsgáló kutató számára egy olyan rendszert alkotva, amely a jogintézmény elméleti és gyakorlati alapját megfelelő szinten ismerteti, és további részletes vizsgálódások táptalaja lehet.

A tanulmány elkészítésének központi gondolata a bitorlás fontosságára és összetettségére figyelemfelhívás volt, amely kivitelezéséhez elméleti és gyakorlati ismeretek megfelelő arányú összeválogatására törekedtem. Hasonlóan a jogalkotáshoz, ahol, amíg a norma meghatározza a jogintézmény kereteit, a gyakorlat tölti fel azt tartalommal, így e területen is az elméleti részek „tartalommal való feltöltésével” és megértésére gyakorlati példák ismertetésével kívántam segíteni az olvasót. A tanulmány – jellegét tekintve – leíró, kvalitatív adatokat feltáró kutatás eredményeként a bevezető részben vázolt szellemiségben született meg. Az írásban alapvetően a magyar jogi környezetben ismerttem a bitorláshoz kapcsolódó egyes jogintézményeket, tekintettel arra, hogy az európai és nemzetközi kitekintés is biztosított legyen.

A végkövetkeztetése a tanulmánynak az a gondolat lehet, hogy ugyan tökéletes szabályozás nincs, úgy olyan szabályozási rendszer sem létezik, ahol nincs jogsértés, de a megfelelő jogi normarendszer a jóhiszemű és jogkövető természetes és jogi személyeket hivatott hatékonyan védeni. Amíg vannak feltalálók a Földön, mindig is lesznek mások, akik az ő szellemi termékükön szeretnének nyereszkedni. E kérdéskörben a jog feladata a jogosultságok védelmének megfelelő szintű biztosítása, és a bitorlásból származó anyagi, erkölcsi és társadalmi károk elhárítása. A szellemi alkotások területén, és azon belül is az iparjogvédelemben a területi oltalmak dominanciájának ellenére az ipar és a gazdaság egyre inkább követeli az extraterritoriális oltalmak és akár jogérvényesítési eljárások lehetőségét. A globalizációnak és a világkereskedelmet jellemző széles spektrumú piaci jelenlétnek köszönhetően egy találmány sorsa jelentősen függ a vállalatok stratégiai döntéseitől, amelynek része a szellemi tulajdon-védelmi stratégiai is.

A jogalkotást bizonyos értelemben pontosítandó, *de lege ferenda* javaslatom a fentiek alapján abban áll, hogy minél inkább tudjuk a szellemi alkotások területét a nemzetközi magánjog segítségével unifikálni, annál inkább támogatjuk feltalálóinkat és a világot előremozgató fejlesztések elterjedését. Egy dolgot soha ne felejtünk el: a szabadság időleges, de a találmány örök.

IRODALOMJEGYZÉK

- Ambrus, A. (1995). Ambrus András: Miki egér megtollasodik. *Cash Flow*, 1995. 4. sz., Kreatív melléklet.
- Anderman, S. D. (szerk.). (2007). *The interface between intellectual property rights and competition policy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Arena, C., & Carreras, E. (2008). *The business of intellectual property*. New York: Oxford.
- Arundel, A., & Hollanders, H. (2005). *Innovation strengths and weaknesses*. Brussels, Belgium: European Commission Enterprise Directorate-General.
- Bacher, G. (2007). A versenytárs védjegyének és egyéb megjelölésének használata a reklámban /különösen az összehasonlító reklámban és az alkatrészek reklámjában. *Magyar Jog*, 129–141.
- Bacher, G., & Faludi, G. (2018). *A polgári perrendtartás és a kapcsolódó jogszabályok kommentárja*. (I. Varga, szerk.) Budapest: HVG-ORAC.
- Bayer v EUIPO – Uni-Pharma (SALOSPIR), T-261/17 [Törvényszék (EGC) 2018. oct. 24].
- Bede, M. (2012. március 9.). *Rés a lajstromozott IP Jogok pajzsán: hiába a saját oldalmi jog, bitorlás miatt lehet marasztalni*. (V. é. Pintz és Társai Szabadalmi, szerkesztő) Letöltés dátuma: 2019. november 12., forrás: Védjegyblog – Kiváló Áruk Fóruma: https://vedjegy.blog.hu/2012/03/09/res_a_lajstromozott_ip_jogok_pajzsan_bitorlas
- Bentley, L., & Sherman, B. (2009). *Intellectual Property Law* (3rd kiad.). New York: Oxford University Press.
- Botos-Penyige, K. (2017). *Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala Tények és Adatok 2017*. Budapest: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala.
- Botos-Penyige, K., & Pál, R. (2015). *Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala Éves Jelentés 2014*. Budapest: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala.
- Csészy, G. (2001). *Védjegyjog és piacgazdaság*. Miskolc: Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért.
- Csészy, G. (2005). A tanúsító védjegyek jelentősége a fogyasztók tájékoztatásában. In L. Fodor (szerk.), *A környezetvédelmi jog és igazgatás hatékonyságának aktuális kérdései* (91–99. o.). Debrecen: Lícium-Art.
- Csészy, G. (2007). *A szellemi alkotások joga*. Miskolc: Novotni.
- Csészy, G. (2018). Az iparjogvédelem heterogenitása. *Debreceni Jogi Műhely*. doi: [DOI 10.24169/DJM/2018/3-4/2](https://doi.org/10.24169/DJM/2018/3-4/2).
- Csóti, T. (2018). *Bírósági eljárások iparjogvédelmi ügyekben – Különleges jogérvényesítési eszközök az iparjogvédelmi perekben*. Budapest.
- Csóti, T. (2018). *Bírósági eljárások iparjogvédelmi ügyekben – Polgári peres eljárások II*. Budapest.

47 SZTNH, 2017. pp. 71–72.

- Csóti, T. (2019. nov. 21.). *Az új Pp. alkalmazásának tapasztalatai a szellemi alkotásokkal kapcsolatos perekben és nemperes eljárásokban*. Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület, Szellemi Tulajdoni Konferencia 2019 őszi, Mezőkövesd.
- Darázs, L. (2007). „Jellembitorlás” a tisztességtelen verseny elleni jogban. *Gazdaság és Jog*, 19–23.
- EUIPO. (2018). *2018 Annual Report*. Alacant, Spanyolország: EUIPO. Letöltés dátuma: 2019. december 16., forrás: https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/about_euiipo/annual_report/annual_report_2018_en.pdf
- EUIPO. (2019). *Alicante News*. Alicante: EUIPO. Letöltés dátuma: 2019. december 16., forrás: https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/about_euiipo/alicante_news/alicantenews_April_2019_en.pdf
- EUIPO. (2019). *Annex: Direct infringement economic costs by sector and Member State. Data in million euros, as a percentage of sales and per inhabitant (2012–2016)*. Alicante, Spanyolország: EUIPO. Letöltés dátuma: 2019. december 11., forrás: https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/reports/2019_Status_Report_on_IPR_infringement/Status_report_Annex_2019_en.pdf
- EUIPO. (2019). *Az Európai Unióban 11 kulcsfontosságú gazdasági ágazatban évi 18 686 milliárd forint veszteséget okoz a hamisítás*. Alicante, Spanyolország: EUIPO. Letöltés dátuma: 2019. december 8., forrás: https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/reports/2019_Status_Report_on_IPR_infringement/2019_Status_Report_on_IPR_infringement_pr_hungary.pdf
- EUIPO. (2019). *Hamisítás miatti gazdasági károk 11 ágazatban*. Alicante, Spanyolország: EUIPO. Letöltés dátuma: 2019. december 9., forrás: https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/reports/2019_Status_Report_on_IPR_infringement/Infographics_Hungary.pdf
- EUIPO; EPO. (2019). *A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok és a gazdasági teljesítmény az Európai Unióban*. München, Németország és Alicante, Spanyolország: EUIPO; EPO.
- Eurostat. (2012). *Community innovation survey 2012 (CIS2012)*. Luxembourg: Eurostat.
- Ford E., S. (1960). Serendipity and Patentable Invention. *Journal of the Patent Office Society*, 42. évf. 6. sz.
- Goldstein, P., & Trimble, M. (2012). *International Intellectual Property Law* (3rd. kiad.). New York: Thomson Reuters Foundation Press.
- Gurry, F. (2017). *World Intellectual Property Indicators*. Geneva, Switzerland: World Intellectual Property Organization.
- Hamisítás Elleni Nemzeti Testület. (dátum nélkül.). *Milyen jogi lépéseket tehet a hamisítóval szemben?* Letöltés dátuma: 2019. november 10., forrás: Hamisítás Elleni Nemzeti Testület: <http://www.hamisitasellen.hu/vallalkozasoknak/milyen-jogi-lepeseket-tehet-a-hamisitoval-szemben/>
- Incze, J. (2019. március 11.). *Gigászok csatája: létezik-e jogszerű összehasonlító reklám?* Letöltés dátuma: 2020. január 3., forrás: ArsBoni: <https://arsboni.hu/gigaszkok-csataja-letezik-e-jogszeru-osszehasonlito-reklam/>
- International Bureau of WIPO. (2003). *What is Intellectual Property?* Switzerland: World Intellectual Property Organization.
- Jakabné Molnár, J. (2000). *Szellemi tulajdonvédelem – mindenkinek*. Budapest: Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület.
- James E., M. (2011). *Next Big Thing in Monetizing IP: A Natural Progression to Exchange-Traded Units*. *Landslide*, 3. évf. 5. sz.
- Lantos, J. (2019. november 21.). *Mediáci(j)ó: miért jó a mediáció? – avagy a WIPO és az EUIPO előtti iparjogvédelmi közvetítői eljárások a jogi képviselők/szabadalmi ügyvivők szemében*. Mezőkövesd.
- Legeza, D. (szerk.). (2017). *Szerzői jog mindenkinek*. Budapest: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala.
- Legfőbb Ügyészség. (2018). *Tájékoztató a 2017. évi bűnözésről*. Budapest: Legfőbb Ügyészség.
- Lontai, E., Faludi, G., Gyertyánfy, P., & Vékás, G. (2004). *Magyar Polgári jog, Szellemi Alkotások Joga*. Budapest: Eötvös József Könyvkiadó.
- Lontai, E., Faludi, G., Gyertyánfy, P., & Vékás, G. (2017). *Szerzői jog és iparjogvédelem*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó.
- Miskolczi-Steurer, A. (2017). A „jellembitorlás” komplex megítélése a magyar jogban. *Themis*, 110, 136.
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2022). *NAV évkönyv 2021*. Budapest: Nemzeti Adó- és Vámhivatal.
- OBH. (2018. június 13.). *A szabadalom a találmányt védi – interjú a Magyar feltalálók napja alkalmából*. Letöltés dátuma: 2019. december 25., forrás: Országos Bírósági Hivatal: <https://birosag.hu/hirek/kategoria/magazin/szabadalom-talalmany-tved-interju-magyar-feltalalok-napja-alkalmabol>
- Papp, L. (2013). Mérföldkövek a szabadalmi jog egyetemes fejlődésében a XIX. század végéig. In L. Tattay, K. Domokos, S. Vida, L. Papp, & HIPA Vilon Nonprofit Kft. (szerk.), *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle* [8. (118.) évfolyam, 5. szám. kötet, 42–59. o.]. Budapest: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala.
- Pintz, G. (2010). *Védjeggyel a csúcsra!* Budapest: Pintz és Társai.
- Pintz, G. (2014. április 25.). *Bűvös kocka és az állatorvosi ló: Hogyan védhette a világ egyik legjobb találmányát a világ egyik leggyengébb szabadalma?* Letöltés dátuma: 2018. szept. 29., forrás: Szabadalmi blog: https://szabadalom.blog.hu/2014/04/25/buvos_kocka_es_az_allatorvosi_lo
- Plant, A. (1934). The Economic Aspects of Copyright in Books. *Economica – New Series*, Vol. 1, No. 2, 167–195.
- Pogácsás, A., & Ujhelyi, D. (2022). *Szellemi alkotások joga*. Budapest: Pázmány Péter Katolikus Egyetem.
- Pongrácz, F., & Nick, G. (2017). Innováció – a fenntartható növekedés kulcsa Magyarországon. *Közgazdasági szemle*, LXIV. évf., 723–737.
- Posteinerné Toldi, M. (szerk.). (2012). *Iparjogvédelem*. Budapest: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala.
- Simon, D. (2016). *Iparjogvédelem-intenzív szakágazatok Magyarországon*. Budapest: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala.

- SMARTLEGAL Schmidt & Partners. (2019. május 2.). *Miért erősebb a jóhírű védjegy? Az EU Bíróság döntése az ÖKO-TEST ügyben.* Letöltés dátuma: 2020. január 2, forrás: SMARTLEGAL Schmidt & Partners: <https://smartlegal.hu/hu/publikaciok/miert-erosebb-a-johiru-vedjegy-az-eu-birosag-dontese-az-oko-test-ugyben>
- Stonefield, S. (2011. jún. 15.). *The 10 Most Valuable Trademarks.* Letöltés dátuma: 2018. szept. 28., forrás: Forbes Media LLC.: <https://www.forbes.com/sites/seanstonefield/2011/06/15/the-10-most-valuable-trademarks/#133834c236b8>
- Szilágyi, G. (2018). *A magyarországi vállalkozások és a szellemi tulajdon kapcsolata, különös tekintettel Jász-Nagykun-Szolnok megyére.* Szolnok: Neumann János Egyetem.
- SZTNH. (2017). VI. Egyéb szabadalmi eljárások. In *A szabadalmi ügyintézés módszertani útmutatója.* Budapest: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala.
- Szűcs, G. (2014). A szabadalmak megkérdőjeleződött hasznossága. *Vezetéstudomány – XLV. évf. 11. szám*, 55–70.
- Tattay, L. (2001). *A szellemi alkotások joga.* Budapest: Szent István Társulat.
- Tattay, L. (2005). A biotechnológiai találmányok jogi oltalmáról szóló 98/44 EK irányelv. *Magyar Jog*, 285–295.
- Tattay, L. (2016). *Versenyképesség és szellemi alkotások az Európai Unióban.* Budapest: Wolters Kluwer.
- Tattay, L. (2017). *Intellectual Property Law in Hungary* (2nd. kiad.). Alphen aan den Rijn, Netherland: Kluwer Law International.
- Tattay, L. (2019). A szellemi alkotások bitorlása, a szellemi tulajdonjogok vámhatósági érvényesítése az Európai Unióban. In V. Szikora, & É. Török (szerk.), *Ünnepi tanulmányok Csécsy György 65. születésnapja tiszteletére* (363–381. o.). Debrecen: Debreceni Egyetem.
- Tattay, L., Pintz, G., & Pogácsás, A. (2018). *Szellemi alkotások joga.* (L. Tattay, szerk.) Budapest: Szent István Társulat.
- Vida, S. (1982). *A védjegy és Vállalat.* Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.
- Wajsman, N., & García-Valero, F. (2017). *Protecting innovation through trade secrets and patents: determinants for European Union firms.* Alicante, Spain: EUIPO.
- Wajsman, N., Ménière, Y., Kazimierczak, M., Arias Burgos, C., Dvořáková, A., Rudyk, I., & Terzic, K. (2016). *A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok és gazdasági teljesítmény az Európai Unióban.* (Európai Unió Szerveinek Fordítóközpontja, Ford.) Alicante, Spanyolország: EUIPO.
- WIPO. (2015). *Guide on Surveying the Economic Contribution of the Copyright-Based Industries.* Geneva, Switzerland: World Intellectual Property Organization.
- WIPO. (2018). *Caseload Summary, Mediation, Arbitration, Expert Determination Cases and Good Offices Requests.* Letöltés dátuma: 2019. december 16., forrás: WIPO: <https://www.wipo.int/amc/en/center/caseload.html>